

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ І НАУКИ

Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю

(м. Харків, 8 квітня 2021 року)

ХНМУ
Харків
2021

Акушерство і гінекологія є однією з основних дисциплін, яку повинен опанувати кожен студент згідно з програмою навчання у виші. Разом з тим, предмет виступає дуже складним для вивчення, оскільки поєднує у собі два великих розділи та переплітається з іншими дисциплінами: хірургією, педіатрією, фармакологією та ін. Перед викладачами виникає задача не тільки надати сучасні знання, а й розвинути клінічне мислення студента, сформувати практичні навички, які в подальшому він зможе застосовувати у своїй практичній діяльності.

Виникає необхідність змінювати методику викладання, втілюючи новітні інструменти, які використовує у викладанні медичних дисциплін світова педагогічна еліта.

Кафедра акушерства та гінекології №2 завжди активно застосовує набуток викладачів медичних шкіл Європи. Сучасним напрямком, який інтегровано у педагогічну діяльність усіма викладачами кафедри, є концепція щодо ефективності навчання в рамках Україно-швейцарського проекту «Розвиток медичної освіти», а саме – використання методики зворотнього зв'язку.

Існує декілька варіантів зворотнього зв'язку, а саме між студентами, членами педагогічного колективу, адміністрацією. На кафедрі акушерства та гінекології №2 велику значущість набув зворотній зв'язок між викладачами, створено педагогічне середовище, де кожен може поділитися своїми результатами викладання тієї або іншої теми, обговорити помилки, які виникають у діяльності, розібрати можливі непорозуміння зі студентами. Кожен викладач висловлює свою власну думку стосовно представленого питання, та ідеї, які дозволяють уникати проблем або складнощів у навчанні акушерству й гінекології. Форма дискусій доброзичлива, під час бесіди не враховується посада викладача та період його роботи у медичному виші. Таким чином, кожен співробітник відчуває себе комфортно й бере активну участь у дискусії. Але спілкування не носить формальний характер. Відбувається плідний контакт на високому професійному рівні, тому що викладачі з кафедри мають професійні набуток, певний опит викладацької діяльності та зацікавленість у власному професійному зростанні.

Таким чином, створення педагогічного середовища – сучасна форма зворотнього зв'язку між викладачами, яка ґрунтується на доброзичливому ставленні один до одного, сприяє фаховому вдосконаленню і, як результат, кращій педагогічній майстерності, що веде до сучасного викладання акушерства і гінекології.

Література

1. Капустник В.А., Лещина І.В., Марковський В.Д., Завгородній І.В. Студентоцентроване освітнє середовище. Сучасна структура та місце здобувача/ Студентоцентрований навчальний процес як запорука забезпечення якості вищої медичної освіти: Матеріали ЛІІІ навч.-метод. конф. ХНМУ (Харків, 29 січня 2020 р.) – С. 3–5.

2. Заборовська С.В., Дмитрієнко Н.Ф. Самостійна робота в просторі студентськоцентрованої моделі навчання/ Студентоцентрований навчальний процес як запорука забезпечення якості вищої медичної освіти: Матеріали ЛІІІ навч.-метод. конф. ХНМУ (Харків, 29 січня 2020 р.) С. 60–61.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Лапшина К.А., Гонцій О.В., Лапшин Д.В., Адде-Кумі М.М.

Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна

У березні 2020 року Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) оголосила спалах COVID-19 глобальною пандемією внаслідок різкого збільшення глобальної захворюваності після її первинної появи в грудні 2019 року. У спробі "згладити криву", контролювати або стримувати поширення хвороби багато країн у всьому світі оголосили про надзвичайні заходи та обмеження, такі як соціальне дистанціювання, комендантська година, закриття кордонів, і розпочали локдаун у всьому світі. Усі навчальні заклади були закриті, а більшість освітніх заходів припинено. Як результат, дистанційне електронне навчання стало єдиним альтернативним способом навчання для забезпечення безперервності навчання.

Дистанційне електронне навчання визначається як система навчання, спеціально розроблена для дистанційного використання за допомогою комп'ютерних технологій або електронного спілкування для проведення навчання як в режимі онлайн, так і в автономному режимі або в обох випадках. Через дуже заразну природу вірусу неминуче постраждала медична освіта, навчальний процес та система, що базується на лекціях, заняттях та переважно взаємодії з пацієнтами, і тому університети змушені були застосовувати та адаптувати методи навчання до онлайн-викладання. До цього періоду дистанційне навчання не розглядалось у більшості університетів України як

спосіб навчання. Цей нарис має на меті дослідити ситуацію дистанційного електронного навчання серед студентів-медиків, особливо щодо їхніх клінічних дисциплін, та виявити переваги, можливі виклики та обмеження, а також пропозиції щодо вдосконалення цього способу навчання та навчання для досягнення максимальної результативності та ефективності.

Дистанційне електронне навчання було доведено як ефективна альтернатива навчання в університеті в багатьох навчальних закладах світу. Однією з головних переваг цього методу навчання є те, що він перетинає географічні межі, завдяки чому студенти в усьому світі можуть отримати користь від занять незалежно від їх фізичного розташування.

По-друге, електронне навчання є економічно вигідним. Це дозволяє медичним університетам та їх студентам значно економити з точки зору грошей та часу. Університетам не потрібно залучати багато викладачів та купувати обладнання. Швидше, вони могли витратити накопичені гроші на покращення загальної дистанційної форми навчання.

По-третє, цей засіб навчання є менш стресовим та комфортнішим, оскільки знімає тиск і ризик, що виникає під час їзди з дому на лекції та практичні заняття до лікарні. Це безпечніше, оскільки як студенти, так і викладачі значною мірою захищені від смертоносного вірусу.

Четверте, електронне навчання може підвищити продуктивність праці та, як правило, забезпечити кращі академічні результати, оскільки студенти можуть навчатись або навчатися у своєму власному темпі. Також є перевага рівня утримання уваги, оскільки студенти мають необмежений доступ до аудіовізуального навчання та незліченних інших засобів навчання. Більше того, існує також велика можливість швидкого навчання.

Оскільки електронне навчання вимагає самомотивації, дисципліни та навичок управління часом, студенти мають можливість для самовдосконалення, щоб створити потенціал для свого життя та професії.

Нарешті, це значною мірою слугує значним поштовхом у знаннях про технічний прогрес та готує студентів та викладачів до світу технологій, що випереджає їх.

Хоча цей засіб навчання може бути ефективним, він не позбавлений викликів та обмежень. Оскільки це нова і незвідана територія, однією з основних проблем дистанційного електронного навчання є відсутність або недостатня необхідна інфраструктура у багатьох закладах. У більшості університетів немає ефективного плану дій чи політики, спрямованих на підтримку цього методу навчання, оскільки для побудови та підтримки цього методу навчання потрібне планування, навчена робоча сила та фінанси.

Кажуть, що "медицину вивчають біля ліжка, а не в класі" (Вільям Ослер), а тому ще одним головним недоліком є повна відсутність настільки необхідного особистого практичного або клінічного досвіду для студентів-медиків у їхні клінічні роки навчання, успіх яких у цій галузі здебільшого залежить від знань чи практичного досвіду, який вони отримують під час клінічної підготовки. Цей досвід важливий, оскільки вони не тільки отримують медичну підготовку біля ліжок пацієнта, але й дізнаються про динаміку взаємодії пацієнта, психологію та консультування. Вони не можуть досягти цього досвіду або набути цих практичних клінічних медичних навичок завдяки дистанційній онлайн-освіті. Це призводить до того, що студенти-медики почуваються незадоволеними, менш впевненими в собі та погано підготовленими до своєї майбутньої кар'єри чи професії. Також існує ймовірність відсутності в учнів навичок спілкування та презентації.

Також цей засіб навчання може сприяти соціальній ізоляції як студентів, так і викладачів або створити розрив між ними, що впливає на взаємини вчитель - студент. Це важливо, оскільки розвиток професійної ідентичності студента часто формується викладачами медицини, яких вони розглядають як зразки для наслідування та які можуть прищепити або надати певні ключові риси, які допоможуть їм у подальшій практиці. Студенти також ризикують пережити тривогу та депресію через відсутність особистого контакту з колегами та викладачами.

Для студентів, які мають проблеми із самодисципліною, електронне навчання може бути недоліком. Це тому, що це дає можливість студентам відчувати відсутність мотивації та труднощі з концентрацією уваги.

Крім того, існують також проблеми нестабільної послуги Інтернету, проблеми з підключенням, низька якість або висвітлення лекцій, записаних у прямому ефірі або записаних відео, та відволікання уваги сім'ї як для студентів, так і для викладачів, що впливає на сприйняття та утримання навчальних матеріалів.

На щастя, попри безпрецедентні зриви в процесі медичної освіти та в системах охорони здоров'я у всьому світі, ера COVID-19 відкрила світові безмежні можливості бути інноваційними. Для досягнення максимальної ефективності та підвищення рівня навчання як педагогами, так і учнями можуть скористатися кількома рекомендаціями.

По-перше, онлайн-навчальні заняття повинні бути інтерактивними та заохочувати участь студентів. Цього можна досягти, включаючи симулятори клінічних випадків, тренажери віртуальної реальності для навчання пальпації, хірургічним та реанімаційним навичкам та введення пацієнтів-акторів або віртуальних пацієнтів для вдосконалення навичок спілкування та допиту.

По-друге, для забезпечення його вдосконалення медичні школи повинні будувати та інвестувати в передові технічні та інфраструктурні ресурси для підтримки цього способу навчання. Це повинно включати розширені комп'ютерні мережі та підготовку викладачів до технологічної універсальності для забезпечення добре організованих, стислих навчальних посібників, ігор, оціночних тестів тощо.

По-третє, ми повинні прийняти нашу нову реальність і розглядати це як можливість вдосконалюватись індивідуально. Ефективне управління часом та підтримка запланованого та структурованого плану навчальних занять в Інтернеті та приватних самонавчань мають важливе значення для успішного впровадження дистанційного навчання в медичну освіту.

Ми можемо зробити висновок, що в цю епоху COVID-19 медична освіта, швидше за все, ніколи не буде однаковою, але при відповідному використанні, попри свої обмеження, ці віртуальні інструменти можуть використовуватися як викладачами, так і учнями для досягнення спільної мети щодо забезпечення ефективної та ефектної медичної допомоги освіта для підготовки лікарів наступного покоління.

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА – ВИКЛИК СУЧАСНОСТІ

Левашова О.Л., Тішакова Т.С., Козуб С.М.

ХНМУ, м. Харків, Україна

Сьогодні швидкі зміни та досягнення, що відбуваються в соціальній, культурній, економічній та політичній сферах, впливають на аспекти соціального життя; отже, освітні системи потребують оновлення. Науково-технічні досягнення ведуть до фундаментальних змін у соціальному та економічному житті, з одного боку, а також до концепцій та підходів, набутих у процесі навчання, з іншого боку. Однією з таких концепцій та підходів є дистанційна освіта.

Останні досягнення в галузі інформаційно-комунікаційних технологій суттєво сприяють підвищенню якості викладацької та навчальної діяльності в дистанційній освіті. Ці технології включають обладнання (наприклад, комп'ютери та модеми), програмне забезпечення (програми, що забезпечують зв'язок) та лінії зв'язку (телефонна лінія). Завдяки цим технологіям навчання студенти, викладачі та освітні спеціалісти можуть спілкуватися між собою за допомогою текстів та зображень, або вони можуть завантажувати все це на свої власні комп'ютери. Вони можуть проводити телеконференції між собою. Тому багато вчених з питань освіти заявляють, що система освіти 21 століття значною мірою базуватиметься на інтерактивній дистанційній освіті [1].

При дистанційному навчанні склалося кілька режимів організації освітньої діяльності: асинхронний або заочний (студенти вивчають матеріал в зручний для них час, відповідно до встановлених викладачем термінами), синхронний (одночасна участь в занятті, наприклад, в форматі вебінару) і змішаний (поєднання синхронної та асинхронної взаємодії залежно від педагогічних завдань). Ефективне використання нових технологій вимагає особливих компетенцій викладачів, студентів, а також ефективних і зручних технологічних рішень, особливої організації освітнього процесу. Але повна реалізація програм вищої освіти в дистанційному форматі неможлива, тому що ряд найважливіших процесів університетського життя слабо піддається цифровізації, переносу у віртуальний простір [2].

Плюси ДО: гнучкий індивідуальний графік навчання; можливість пройти навчання як з регіонів країни, так і з інших країн; прийнятна вартість, може використовуватися як додатковий формат до очної форми навчання. Під час дистанційної освіти не виникає проблема з навчальною літературою — студент отримує доступ до необхідної літератури та додаткових матеріалів після реєстрації на сайті університету, або отримує навчальні матеріали поштою. Крім того, використання в процесі навчання новітніх технологій робить його більш цікавим.

Недоліками ДО є:

- 1) наявність сильної мотивації для самостійного опановування навчального матеріалу;
- 2) недостатність практичних навичок, бо навіть сучасні тренажери не замінять майбутнім медикам чи хімікам реальної практики;
- 3) проблема ідентифікації студента.